

Van wie is de stad?

#RSUreferendum #Vanwieisdestad

Verslag open publieksavond 15 september bij ZIMIHC Thetater Stefanus - Overvecht

[Door Maurice Hengeveld](#)

De netwerkgroep Gezond Stedelijk Wonen is recent een petitie gestart om het stadsbestuur van de gemeente Utrecht op te roepen een referendum te organiseren over de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040, de RSU. Zij zijn betrokken bij hun buurten en wijken en met een groen, gezond, klimaatbestendig en veilig Utrecht als inzet. De enorme groeiplannen in die RSU passen naar hun mening niet bij de toekomst van de stad. Een acceptabele onderbouwing van de gevolgen voor leefbaarheid, betaalbaarheid en klimaat ontbreekt dan ook volledig in de RSU. De petitie loopt nog en het aantal sympathisanten en ondertekenaars groeit. Afgelopen 15 september organiseerden de initiatiefnemers een open publieksavond met muziek, theater en debat over de groei van Utrecht en de wijze waarop dat plaatsvindt. Volgens hen zonder voldoende betrokkenheid en input van inwoners.

"Kende of kent iemand hier de [Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040](#) (RSU), het 217 pagina's tellende document over de plannen rond de ontwikkeling en groei van de stad? Of anders gezegd, wie heeft dat hele document gelezen?" Dat waren de eerste vragen deze avond van gespreksleider Cees Grimbergen aan de ruim 80 aanwezigen. Van circa 360.000 inwoners nu groeit Utrecht, volgens het college, naar circa 450.000 inwoners in 2040. Vanwege die flinke toename en de daarmee samenhangende en onvermijdelijke verdichting van Utrecht wordt in de RSU nadrukkelijk ingezet op een '10-minutenstad' met vier nieuwe stadscentra, waarbij openbaar vervoer, groen, sport, onderwijs en cultuur altijd 'binnen 10 minuten' bereikbaar zijn vanaf je woon- of werkplek. Nogal ingrijpende plannen dus, waar veel inwoners iets van gaan merken. Maar wie weet ervan?

Uit de zaal kwam al direct reactie van betrokken bewoners die zichzelf, hun buurt/wijk of eerder door hen ingediende Zienswijzen niet in de in overwegend onbegrijpelijk vakjargon opgestelde gemeentelijke plannen herkennen. Om kennis te nemen van wat er op dat gebied speelt moet je ook nog eens erg veel tijd hebben. En zelfs de gemeenteraad lijkt het soms aan tijd te ontbreken om zich voldoende over alle visies, voorstellen, plannen te informeren en de constant doorlopende documentenstroom voldoende te kunnen bijhouden, laat staan beoordelen. Heeft de stad daarmee een achterstandspositie op de markt? En zo ja, is dat dan eerlijk, want het gaat bij stedelijke ontwikkeling toch over de effecten ervan op de inwoners? En de effecten van de RSU zijn behoorlijk ingrijpend waar het gaat om groei en verdichting. Willen inwoners wel dat de stad groeit en zo ja, hoe? In kwantiteit of kwaliteit? Wordt hen daarover überhaupt iets gevraagd en zo ja, waar en hoe dan?

Anna Zanger, onder de naam [Gezond Stedelijk Wonen](#) samen met Jan Korff de Gidts initiatiefnemer van de petitie voor het organiseren van een referendum over de plannen, licht toe. Volgens haar gaat de RSU lijnrecht in tegen wat de bevolking wil én volledig voorbij aan het feit dat de gehele oppositie tegen de plannen stemde. Alleen de coalitie stemde voor. Een nogal scheve verhouding als je kijkt naar de impact van de plannen en de enorme belangen die daarbij spelen. [Louis Engelman](#), journalist en onder andere bekend van zijn indrukwekkende artikelenreeks over de Merwedekanaalzone voor NIEUWS030.nl, vraagt zich af of er wel voldoende kwaliteit aanwezig is bij gemeenteraadsleden voor de beoordeling van dergelijke ingrijpende en omvangrijke plannen. De RSU suggereert dat het over de toekomst gaat, maar is volgens Engelman allang begonnen. Onder andere in de Merwedekanaalzone, waar hem in gesprekken met wethouder Wonen Kees Diepeveen bleek, dat deze niet eens wist welke marktpartijen er precies een rol speelden. Ernstig, maar niet alleen hem verwijtbaar volgens Engelman. Het proces voor de ontwikkelingen daar begon tenslotte al in 2012 of zelfs eerder.

De RSU is meer dan een schets van contouren voor toekomstige ontwikkelingen, stelt Anna Zanger. Er is al een proces op gang gebracht en je moet je bijvoorbeeld afvragen wat er is gedaan om te voorkomen wat er in de Merwedekanaalzone is gebeurd met onder andere de absurde

grondespeculaties daar. Ruimtemaker [Frans Soeterbroek](#) schetst vervolgens dat het enthousiasme bij het huidige stadsbestuur over de stad van de toekomst voornamelijk gericht is op nieuwe ontwikkelingen en nieuwe bewoners. Niet of nauwelijks op bestaande bewoners en de bestaande stad. Altijd maar weer die focus op maquettes van een stad die er nog niet is, vindt hij daarvan een mooi voorbeeld. De markt bepaalt, stelt Soeterbroek, en participatie in stedelijke ontwikkeling is volgens hem volledig gekanaliseerd. Ook raadsleden lopen achter de feiten aan. Veel Utrechters kennen de RSU helemaal niet en hij ziet een referendum dan ook als een noodzakelijk kwaad, nodig om het proces, de plannen én ontwikkelingen eindelijk eens op de juiste manier onder de aandacht te brengen. En om daarover een volwaardig gesprek te voeren met de stad. Mobiliseer als stadsbestuur of als oppositie de aanwezige kennis en intelligente onder je inwoners en creëer ook de nodige tegendruk.

Ook Wilma de Buck en Louise Boelens worden door Cees Grimbergen gevraagd naar hun visie op de ontwikkelingen. Wilma vanuit haar rol bij [Utrecht in Dialoog](#), dat al ruim 10 jaar betekenisvolle gesprekken organiseert tussen Utrechters met verschillende achtergronden over belangrijke thema's. Zij ziet veel kennis en wijsheid die niet wordt aangesproken of ingezet, onder andere bij plannen rond stedelijke ontwikkeling. Burgers mogen inspreken op plannen die er al liggen, maar zouden in de totstandkoming van die plannen volgens haar een grotere rol mogen spelen en claimen. Louise is betrokken bij de Werkgroep Regio Utrecht van de [Transitie Motor](#), een initiatief ter inspiratie, uitwisseling en versterking van initiatieven in het kader van samenleven na corona met respect voor de planeet (ecologisch plafond) én een toekomst waar iedereen bij hoort. Zij ziet onder andere graag dat er een begin wordt gemaakt met het faciliteren en breder trekken van gesprekken tussen bewoners over de stad en de toekomst. Met meer herkenbare verhalen en ruimte voor ideeën. Een website of platform daarvoor zou bijvoorbeeld mooi zijn!

Gert Dijkstra van [StadspodiumUtrecht](#) geeft aan dat juist initiatieven die het kritische debat aanwakkeren, organiseren en faciliteren, zoals het Stadspodium, de weg dikwijls wordt afgesneden. Dat gebeurde in het verleden en nu opnieuw volgens Dijkstra. De stekker wordt eruit getrokken, maar gevraagd naar de motivering daarvoor geeft wethouder Anke Klein volgens hem niet thuis. Stadsbestuurders zitten daar omdat ze zijn gekozen door bewoners, stelt Dijkstra dan ook, niet door ambtenaren óf door de markt. Thijs de Bekker is bewoner van de woningen langs de Croeselaan die op de nominatie staan voor sloop in verband met de ontwikkeling van het Stationsgebied Westzijde. Hij geeft te kennen dat het is voorgekomen dat een wethouder hem heel netjes persoonlijk belde en een belofte deed, terwijl het ambtelijke apparaat die belofte vervolgens negeerde en heel wat anders deed. Volgens hem toont dat aan, dat de uitvoering van processen dikwijls bij ambtenaren ligt en niet bij de wethouder(s). Ook wordt vanuit de zaal gemeld dat het hele proces van participatie tegenwoordig zomaar direct met de markt kan plaatsvinden in plaats van met de gemeente. Bijvoorbeeld bij [de Werkplaats](#) in Overvecht, een initiatief van ontwikkelaars, beleggers en corporaties rond wijkverbetering.

Het is Alex Jansen, verbonden aan [Health Hub Utrecht](#), met positieve gezondheid als inzet, die refereert aan de gemeentelijke ambities op het gebied van gezond stedelijk leven. Nu en in de toekomst wordt dat gezien als belangrijk aspect binnen de kwaliteit van leven. Onder andere de directe leefomgeving speelt daarin een prominente rol volgens Alex. Je mag er dus van uitgaan dat het betrekken van inwoners bij de toekomst van hun omgeving van enorm belang is en moet worden meegenomen in het beleid dat men volgt. Maar helaas sluiten niet alle beleidsnota's naadloos op elkaar aan, geeft Fenneke van der Deijl van [Urban Villagers](#) en Combining Cultures aanvullend te kennen. Integraal kijken naar beleid en visie ontbreekt en fragmentatie ligt snel op de loer. Beleid rond participatie staat bijvoorbeeld dikwijls op zich en wordt lang niet altijd meegenomen in andere beleidsplannen. Meer betrokkenheid van en bij bewoners is volgens de meeste aanwezigen echt hard nodig. Daarnaast ook het loslaten van de doctrine van het bewust (te) laat aanleveren van uitgebreide informatie en documentatie, zodat het lastig wordt je daarin tijdig en volledig te verdiepen. Daarmee verlies je het vertrouwen van je inwoners en ontstaat er vanzelfsprekend argwaan over plannen en processen. Jan Korff de Gidts spreekt dan ook de hoop uit dat die huidige kloof tussen bestuurders en inwoners eindelijk eens wordt gedicht en dat de petitie en/of een referendum daaraan bijdraagt.

Wie het als betrokken en bezorgde bewoner van Utrecht ook niet (zonder meer) eens is met de ingezette koers en de grootschalige groei en verdichting en de petitie nog niet heeft ondertekend, dat kan nog tot 29 september aanstaande. Onder andere via deze link: <https://petities.nl/petitions/referendum-over-de-kwaliteit-van-utrecht-stad-en-haar-toekomst>